

Wat kun je allemaal uit iemands DNA lezen?

Video

Een DNA-test kun je tegenwoordig gewoon thuis doen. Je stuurt wat speeksel op naar een lab ergens in het buitenland, en een paar weken later hoor je hoe intelligent je bent, wie jouw voorouders waren, of je partner ook genetisch gezien de liefde van je leven is of dat je drager bent van een ziekte. De techniek om DNA uit te lezen wordt steeds goedkoper en dus zijn er steeds meer bedrijfjes die je van alles beloven op basis van een buisje speeksel.

In deze aflevering van Het LAB - het zusje van de Universiteit van Nederland, waar wetenschappers op internet korte colleges geven over alledaagse vragen - doet biomedisch onderzoeker Marc van Mil (UMC Utrecht/Universiteit Utrecht) zelf zo'n test en scheiden we de zin van onzin.

Het lezen van iemands DNA is best ingewikkeld. Het is niet wat je even in je eigen huiskamer kunt doen. Ingewikkelde technieken zijn er voor nodig om op basis van speeksel of bloed te kijken naar hoe jouw DNA eruit ziet. Dat dit vooral in ziekenhuizen en grote laboratoria gebeurt, zal je waarschijnlijk niet verbazen.

Maar die eerste stap, bijvoorbeeld het verzamelen van speeksel, dat kun je prima thuis doen. En doordat die technieken om je DNA te ontrafelen steeds goedkoper en efficiënter zijn geworden, gaan er tegenwoordig veel bedrijven mee aan de slag. En precies daar ligt de grote verandering; je hoeft alleen nog maar even te googelen en praktisch iedere DNA-test kan ineens beginnen in jouw huiskamer.

Dragerschapstest

Marc van Mil en Eveline van Rijswijk van Het LAB waren benieuwd hoe zoiets er in de praktijk uitzag en hebben samen een dragerschapstest gedaan. Dit is een test waarbij wordt gekeken naar welke ernstige recessieve ziekten (ziekten die je niet zelf krijgt, maar meedraagt) zij met zich meedragen. Als zowel Marc en Eveline eenzelfde ziekte meedragen, dan is de kans dat zij een ziek kind krijgen 25 procent. Best essentiële informatie om te hebben dus.

Gelukkig blijkt voor Marc en Eveline dat de uitslag hen niet in de weg staat voor het krijgen van een gezond kind; ze dragen allebei geen van de 175 ziekten waarop is getest met zich mee. Heel fijn, maar wat als de uitslag anders was geweest? Ze hebben geen enkele begeleiding gehad bij de test opsturen naar België en ook niet bij het bekijken van de uitslag.

Hier wordt het tijd om even uit te zoomen. Het is fijn enerzijds dat de techniek toestaat je DNA in enkele weken, voor enkele honderden euro's volledig uit te lezen, maar wat kan en mag daar vervolgens allemaal mee? Waar ligt die grens? Dat is een vraag waar niemand antwoord op heeft; de techniek heeft het beleid wat erover is geschreven ingehaald.

Marc is zich daar van bewust en benadrukt ook het feit dat 'hun DNA' in België ligt. Wat gaat daar nu mee gebeuren? Wie kan daar bij en wat betekent dat voor hen? Vragen om goed over na te denken voordat je online een DNA-test gaat doen om te kijken welke prins op het witte paard nou écht geschikt voor jou is.